

Verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren

Financiëlemarktdelnemer: Stichting de ‘Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf-724500Y6JJP1TXK0K288

Samenvatting – artikel 5 Regulation (EU) 2022/1288 (6 april 2022)

Stichting de ‘Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf-724500Y6JJP1TXK0K288 neemt de belangrijkste ongunstige effecten van zijn beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking. Deze verklaring is de geconsolideerde verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren van Stichting de ‘Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf.

Deze verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren heeft betrekking op de referentieperiode van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2024.

Van een duurzaamheidsrisico wordt gesproken als milieu-, sociale en governance duurzaamheidsfactoren kunnen leiden tot financiële, reputatie- of operationele schade voor pensioenfonds Stichting de ‘Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf of tot schade aan de maatschappij en het milieu. Bij iedere stap, van de risicohouding en uitgangspunten tot de monitoring en evaluatie, weegt het pensioenfonds de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren mee. Hierbij wordt ook rekening gehouden met een mogelijk wezenlijk negatief effect op de waarde van de beleggingen.

De referentieperiode van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2024 is de tweede referentieperiode waarover het pensioenfonds de belangrijkste ongunstige effecten aan de hand van indicatoren meet en rapporteert. De totale lijst van verplichte en additionele indicatoren bestaat uit indicatoren die onderdeel zijn van het Maatschappelijk Verantwoordelijk Beleggingsbeleid (MVB-beleid) en indicatoren waarop geen actief beleid gevoerd wordt.

De indicatoren die onderdeel zijn van het MVB-beleid zijn onder andere:

- Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO);
- Het aantal geconstateerde gevallen van ernstige mensenrechtenproblemen en -schendingen;
- De omvang van broeikasgasemissies (BKG).

Gedurende de referentieperiode is geen blootstelling naar bedrijven geconstateerd die leiden tot schendingen van de eerste indicator (de VN Global Impact en OESO beginselen). Er is geen blootstelling op basis van de tweede indicator (mensenrechtenproblemen en -schendingen). De derde indicator, de omvang van broeikasgasemissies, is een absolute meting. Het pensioenfonds zet zich in om in deze emissie te verlagen.

De overige indicatoren zijn de indicatoren die geen onderdeel zijn van het MVB-beleid.

Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren – artikel 6

Hieronder volgt een lijst met de verplichte en aanvullende indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren (de zogenaamde Principal Adverse Impact indicatoren, PAI's) waar het pensioenfonds mogelijk rekening meehoudt. Voor iedere indicator wordt de gehanteerde parameters en het effect over de afgelopen periode benoemd, en wordt een toelichting gegeven van de genomen maatregelen. Onderstaande tabel bevat per indicator de volgende kolommen:

- De kolom *Parameter* beschrijft de maatstaf die wordt gebruikt om de indicator te kwantificeren.
- In de kolommen *Effecten 2024* en *Effecten 2023* wordt de gemeten impact weergegeven voor de betreffende indicator in het vermelde beleggingsjaar.
- In de kolom *Toelichting* wordt beschreven of de betreffende indicator onderdeel uitmaakt van het MVB-beleid en op welke beleggingscategorieën de indicator van toepassing is.
- In de kolom *Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen* wordt vermeld welke maatregelen het pensioenfonds heeft genomen om de effecten van de belangrijkste ongunstige effecten te beperken. Pensioenfonds Stichting de 'Samenwerking', Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf heeft de volgende maatregelen ter beschikking:
 - Screening: onderzoek naar de belangrijkste duurzaamheidsindicatoren in de portefeuille. Daarvoor baseerde het pensioenfonds zich op Global Compact principes van de Verenigde Naties, de OESO-richtlijnen en andere controversiële activiteiten. Daarnaast zijn alle beursgenoteerde deelnemingen gescreend op de vereisten van goed bestuur.
 - Uitsluiting: het pensioenfonds sloot bedrijven en landen uit die betrokken zijn bij ongewenste activiteiten zoals beschreven in het uitsluitingsbeleid. Dit waren onder andere bedrijven met een hoge CO₂e-uitstoot of met betrokkenheid bij controversiële wapens. Indicatoren 4 en 14 sluiten aan bij respectievelijk blootstelling aan fossiele brandstoffen en controversiële wapens.
 - ESG integratie: het pensioenfonds heeft via de fiduciair vermogensbeheerder beoordeeld hoe duurzaamheidsfactoren in het beleggingsproces van zijn externe vermogensbeheerders en beleggingsfondsen waarin het pensioenvermogen wordt belegd zijn geïntegreerd.
 - Dialoog: het pensioenfonds voerde via de fiduciair vermogensbeheerder de dialoog met een aantal bedrijven over specifieke zaken zoals klimaatverandering of de schending van arbeids- en mensenrechten. Voor sommige dialogen werd via een initiatief met andere financiële instanties samengewerkt, bijvoorbeeld Climate Action 100+ en Platform Living Wage Financials.
 - Stemmen: via uitoefening van het stemrecht was het pensioenfonds betrokken als aandeelhouder en heeft het pensioenfonds invloed uitgeoefend.
 - Best-in-class: met deze aanpak belegt het pensioenfonds alleen in bedrijven die goed presteren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het pensioenfonds heeft de best-in-class benadering voortgezet in 2024.
 - Positieve selectie: het pensioenfonds draagt bij aan positieve oplossingen. In de beleggingsportefeuille zijn bedrijven geselecteerd die een positieve bijdrage leveren aan meerdere duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's). In 2024 heeft het pensioenfonds dit beleid voortgezet.
 - Impact beleggen: een deel van de beleggingsportefeuille richtte zich in 2024 op initiatieven die concreet bijdragen aan oplossingen voor ecologische en/of sociale vraagstukken.

Indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd							
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid (PAI)	Parameter		Effecten 2024	Effecten 2023	Dekking 2024 (%)	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
KLIMAAT- EN ANDERE MILIEU-INDICATOREN							
Broeikasgasemissies	1. BKG-emissies	Scope 1-BKG emissies	23,727.11	54,606.65	35%	Scope 1-BKG emissies betreffen de hoeveelheid directe BKG-emissies die ondernemingen uitstoten door de uitoefening van hun bedrijfsactiviteiten. Emissies kunnen gerapporteerd of geschat zijn. Hogere (lagere) BKG-emissies duiden op meer (minder) absolute directe (scope 1) BKG-uitstoot van de beleggingsportefeuille. Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	Pensioenfonds Stichting de 'Samenwerking', Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf rapporteert jaarlijks over de emissies scope 1, 2 en 3 van de beursgenoteerde beleggingen in de beleggingsportefeuille. Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 1: <i>Totale BKG emissies.</i>
		Scope 2-BKG emissies	16,811.21	23,453.91	35%	Scope 2-BKG emissies betreffen de hoeveelheid indirecte BKG-emissies die	Pensioenfonds Stichting de 'Samenwerking', Pensioenfonds voor

Stichting de 'Samenwerking', Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf

Verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbelissingen op duurzaamheidsfactoren over 2024

						ondernemingen uitstoten door door de inkoop van energie. Emissies kunnen gerapporteerd of geschat zijn. Hogere (lagere) BKG-emissies duiden op meer (minder) absolute indirecte (scope 2) BKG-uitstoot van de beleggingsportefeuille. Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	het Slagersbedrijf rapporteert jaarlijks over de emissies scope 1, 2 en 3 van de beursgenoteerde beleggingen in de beleggingsportefeuille. Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 1: <i>Totale BKG emissies.</i>
		Scope 3-BKG emissies	489,837.06	568,720.20	35%	Scope 3-BKG emissies betreffen de hoeveelheid indirecte BKG-emissies die ondernemingen uitstoten door in de waardeketen buiten Scope 1 en Scope 2. Emissies kunnen gerapporteerd of geschat zijn. Hogere (lagere) BKG-emissies duiden op meer (minder) absolute indirecte (scope 3) BKG-uitstoot van de beleggingsportefeuille. (Nog) geen expliciet onderdeel van het MVB-beleid.	Pensioenfonds Stichting de 'Samenwerking', Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf rapporteert jaarlijks over de emissies scope 1, 2 en 3 van de beursgenoteerde beleggingen in de beleggingsportefeuille. Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 1: <i>Totale BKG emissies.</i>

		Totale BKG emissies	529,780.14	644,552.21	35%	Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	ESG-integratie door een CO₂-reductiestrategie voor de aandelen en bedrijfsobligaties in de beleggingsportefeuille. Doelstelling is om de CO₂-voetafdruk (scope 1 en 2) te verkleinen in lijn met de Paris Aligned Benchmark (PAB). Dat wil zeggen dat bij aanvang de gemiddelde emissies 50% lager moeten zijn dan de referentiebenchmark, en de emissies vervolgens elk jaar met 7% moeten dalen. De meest CO₂-intensieve bedrijven zoals kolen-bedrijven (omzetgrens 10%) en teerzand (omzetgrens 0%) worden uitgesloten in de portefeuille. Daarnaast wordt een best-in-class beleid gevoerd in bepaalde beleggingscategorieën waaronder aandelen zodat de minst duurzame bedrijven worden uitgesloten. Het pensioenfonds gaat in dialoog met een selectie van bedrijven waarvan de reductie-doelstellingen onvoldoende zijn en
--	--	---------------------	------------	------------	-----	--	---

							moedigt deze bedrijven via de dialoog aan om hun klimaatplannen in lijn met internationale standaarden op te stellen.
	2. Koolstofvoetafdruk	Koolstofvoetafdruk	196.12	256.72	35%	De koolstofvoetafdruk is de hoeveelheid BKG-emissies (scope 1, 2 en 3) van de beleggingsportefeuille uitgedrukt per EUR miljoen belegd vermogen. Deze indicator wordt verkregen door de BKG-emissies van de ondernemingen te delen door de ondernemingwaarde (uitgedrukt in Enterprise Value), en te aggregeren naar portefeuilleniveau. Een hogere (lagere) koolstofvoetafdruk duidt op meer (minder) BKG-uitstoot per EUR miljoen belegd vermogen via de beleggingsportefeuille. Emissies kunnen gerapporteerd of geschat zijn. Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 1: <i>Totale BKG emissies.</i>

	3. BKG-intensiteit van ondernemingen waarin is belegd	BKG-intensiteit van ondernemingen waarin is belegd	817.40	883.76	39%	De BKG-intensiteit is de hoeveelheid BKG-emissies (scope 1, 2 en 3) van de beleggingsportefeuille uitgedrukt in de omzet van de onderliggende bedrijven. Het laat de BKG-intensiteit zien van de ondernemingen in de beleggingsportefeuille. Deze indicator wordt verkregen door de BKG-emissies van de ondernemingen te delen door hun omzet, en te aggregeren naar portefeuilleniveau. Een hogere (lagere) BKG-intensiteit duidt op meer (minder) BKG-uitstoot per EUR miljoen omzet van de ondernemingen in de beleggingsportefeuille. Emissies kunnen gerapporteerd of geschat zijn. Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 1: <i>Totale BKG emissies.</i>
	4. Blootstelling aan ondernemingen die actief zijn in de sector fossiele brandstoffen	Aandeel beleggingen in ondernemingen die actief zijn in de sector fossiele brandstoffen	2%	1.2%	39%	De indicator geeft weer in hoeverre de beleggingsportefeuille wordt blootgesteld aan bedrijven die actief zijn in de fossiele brandstoffen sector.	De meest CO ₂ -intensieve bedrijven zoals kolen-bedrijven (omzetgrens 10%) en teerzand (omzetgrens 0%) worden uitgesloten in de

						Fossiele brandstoffen zijn een belangrijke oorzaak van klimaatverandering. Een hoger (lager) percentage geeft een hogere (lagere) blootstelling weer aan fossiele brandstoffen. Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	portefeuille. Daarnaast wordt een best-in-class beleid gevoerd in bepaalde beleggingscategorieën waaronder aandelen zodat de minst duurzame bedrijven worden gemeden. Het pensioenfonds moedigt een selectie van bedrijven via de dialoog aan om klimaatplannen in lijn met internationale standaarden op te stellen. Daarbij wordt ook het stemrecht op aandeelhouders gebruikt.
	5. Aandeel verbruik en opwekking niet-hernieuwbare energie	Aandeel verbruik van niet-hernieuwbare energie en opwekking van niet-hernieuwbare energie van ondernemingen waarin is belegd, uit niet-hernieuwbare energiebronnen, ten opzichte van hernieuwbare energiebronnen, uitgedrukt als percentage van de totale energiebronnen	63.0%	69.5%	32%	De indicator geeft weer in hoeverre de beleggingsportefeuille wordt blootgesteld aan bedrijven die actief zijn in het verbruik en opwekking van niet-hernieuwbare energie. Niet-hernieuwbare energie kan bestaan uit fossiele brandstoffen, die een belangrijke oorzaak zijn van klimaatverandering. Een hoger (lager) percentage geeft een hogere (lagere) blootstelling weer van de beleggingsportefeuille aan bedrijven die niet-hernieuwbare energie	In 2024 is niet actief gestuurd op deze indicator. Wel worden kolenbedrijven met een omzetgrens van >10% uitgesloten.

						verbruiken en opwekken. Geen onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	
6. Intensiteit energieverbruik per sector met grote klimaateffecten	Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code A (Landbouw, bosbouw en visserij)	-	-			De indicator geeft de energie efficiëntie weer van sectoren die een grote impact hebben op het klimaat, weergegeven in het energieverbruik (in GWh) per miljoen EUR aan inkomstsne van ondernemingen waarin is belegd.	Uitsluiten van kolenbedrijven met een omzetgrens van 10%. Daarnaast wordt een best-in-class beleid gevoerd in bepaalde beleggingscategorieën voor aandelen zodat de minst duurzame bedrijven worden uitgesloten.
	Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code B (Winning van delfstoffen)	0.8	1.2	36%		Een hoger (lager) verbruik duidt dat de beleggingsportefeuille een hogere (lagere) blootstelling heeft aan sectoren die een negatieve impact hebben op het klimaat en relatief veel energie verbruiken.	
	Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code C (Industrie)	0.3	0.5	36%		Onderdeel van het MVB-beleid.	
	Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code D (Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht)	1.0	3.2	36%		Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	

		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code E (Distributie van water; afval en afval-waterbeheer en sanering)	1.1	2.1	36%		
		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code F (Bouwnijverheid)	0.2	0.2			
		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code G (Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen)	0.2	0.1			
		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code H (Vervoer en opslag)	1.7	1.1	36%		
		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code L (Exploitatie van en	0.5	0.5			

		handel in onroerend goed)					
Biodiversiteit	7. Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden	Aandeel beleggingen in ondernemingen met vestigingen/activiteiten in of bij biodiversiteitsgevoelige gebieden wanneer de activiteiten van die ondernemingen negatieve gevolgen voor die gebieden hebben	0.0%	0.0%	9%	De indicator geeft de blootstelling van de beleggingsportefeuille weer aan bedrijven die vestigingen/activiteiten hebben met een negatieve impact op de nabije biodiversiteitsgevoelige gebieden. Een hogere (lagere) waarde duidt op een grotere (kleinere) negatieve impact op de biodiversiteit door ondernemingen in de beleggingsportefeuille. Geen onderdeel van het MVB-beleid.	In 2024 is niet actief gestuurd op deze indicator. Wel ziet het pensioenfonds dat biodiversiteit een steeds belangrijker onderwerp wordt, ook in de beleggingsportefeuille. In de toekomst kan het pensioenfonds kiezen een biodiversiteitsbeleid te formuleren. Hiervoor is nader onderzoek nodig.
Water	8. Emissies in water	Door de ondernemingen waarin is belegd veroorzaakte emissies in water (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde	0.1	44	0%	De indicator geeft de blootstelling van de beleggingsportefeuille weer aan bedrijven met veroorzaakte wateremissies. Een hogere (lagere) waarde duidt op een grotere (kleinere) negatieve impact op de leefomgeving via wateruitstoot door ondernemingen in de beleggingsportefeuille. Geen onderdeel van het MVB-beleid.	In 2024 is niet actief gestuurd op deze indicator.

Afval	9. Aandeel gevaarlijk afval en radioactief afval	Door de ondernemingen waarin is belegd, geproduceerd gevaarlijk afval en radioactief afval (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde	0.2	0.5	23%	De indicator geeft de blootstelling van de beleggingsportefeuille weer aan bedrijven die betrokken zijn bij de productie van gevaarlijk afval en radioactief afval. Een hogere (lagere) waarde duidt op een grotere (kleinere) negatieve impact op de leefomgeving via de productie van gevaarlijk afval en radioactief afval door ondernemingen in de beleggingsportefeuille. Geen onderdeel van het MVB-beleid.	In 2024 is niet actief gestuurd op deze indicator.
INDICATOREN VOOR SOCIALE THEMA'S EN ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN, EERBIEDIGING VAN DE MENSENRECHTEN, EN BESTRIJDING VAN CORRUPTIE EN OMKOPING							
Sociale thema's en arbeidsomstandigheden	10. Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	0.0%	0.0%	39%	Deze indicator geeft weer of ondernemingen in de beleggingsportefeuille betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen. Zoals betrokkenheid bij het schenden van mensenrechten of arbeidsrechten. Een hogere (lagere) waarde duidt op een grotere (kleinere) negatieve impact op de	Screening op VN Global Compact en OESO-richtsnoeren, en uitsluiting van bedrijven die deze richtsnoeren schenden. Daarnaast gaat het pensioenfonds via de (fiduciair) vermogensbeheerder in dialoog met een selectie van bedrijven die internationale normen schenden of dreigen te schenden als gevolg van bijvoorbeeld een sterke verslechtering.

						sociale omgeving door schendingen van de richtsnoeren door ondernemingen in de beleggingsportefeuille. Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties. Voor niet-beursgenoteerde beleggingen vindt de beoordeling van goed bestuur plaats in de managersselectie en reguliere monitoring.	
	11. Ontbreken van procedures en compliancemechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder een beleid voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen of zonder regelingen voor de afhandeling van klachten waarmee schendingen van die VN-beginselen of OESO-richtsnoeren kunnen worden aangepakt	0.0%	18.5%	39%	De indicator geeft weer dat bedrijven in de beleggingsportefeuille vatbaarder kunnen zijn voor van het schenden van de VN Global Compact beginselen en OESO-richtsnoeren doordat zij hier geen beleid hebben om erop te monitoren. Een hogere (lagere) waarde duidt op een hogere (lagere) blootstelling aan negatieve impact op de sociale omgeving door het ontbreken van monitoring van de schendingen van de richtsnoeren door ondernemingen in de beleggingsportefeuille.	Het pensioenfonds sluit bedrijven uit die VN Global Compact en OESO-richtsnoeren schenden. Daarom is het belangrijk dat goede processen binnen het bedrijf bestaan om aan deze richtsnoeren te voldoen.

						Onderdeel van het MVB-beleid.	
						Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	
	12. Niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen	Gemiddelde niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen bij ondernemingen waarin is belegd	12.8%	17.6%	19%	Deze indicator is een duiding voor de mogelijke ongelijkheid in beloning tussen mannen en vrouwen in ondernemingen van de beleggingsportefeuille. Een hogere (lagere) waarde duidt op een grotere (kleinere) negatieve impact op de sociale omgeving door de ongelijkheid van de beloning tussen mannen en vrouwen door ondernemingen in de beleggingsportefeuille. Geen onderdeel van het MVB-beleid.	In 2024 is niet actief gestuurd op deze indicator.
	13. Genderdiversiteit raad van bestuur	Gemiddelde verhouding tussen aantal vrouwelijke en mannelijke leden in de raad van bestuur van ondernemingen waarin is belegd, uitgedrukt als percentage van alle leden in de raad van bestuur	34.7%	33.8%	37%	De indicator geeft de (gender)diversiteit van de bestuursraden weer in ondernemingen van de beleggingsportefeuille. Een hogere (lagere) waarde duidt op een potentiële grotere (kleinere) negatieve impact op de sociale omgeving door de relatief lage / hoge (gender)diversiteit in de bestuursraden van de ondernemingen in de beleggingsportefeuille.	In 2024 is niet actief gestuurd op deze indicator.

						Geen onderdeel van het MVB-beleid.	
	14. Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van controversiële wapens	0.0%	0.0%	39%	De indicator geeft de blootstelling aan controversiële wapens weer door bedrijven die betrokken zijn bij de productie of verkoop van controversiële wapens in de beleggingsportefeuille. Controversiële wapens worden gezien als schadelijk voor de sociale omgeving door het gebruik ervan. Een hogere (lagere) waarde van de indicator duidt op een hogere (lagere) blootstelling van de negatieve impact op de sociale omgeving door het gebruik van de wapens. Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties. Voor niet-beursgenoteerde beleggingen vindt de beoordeling plaats in de managersselectie en reguliere monitoring.	Het pensioenfonds sluit bedrijven met betrokkenheid bij controversiële wapens uit.
	Indicatoren voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen						
	Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Dekking 2024 (%)	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende

							referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Ecologisch	15. BKG-intensiteit	BKG-intensiteit landen waarin is belegd	283.4	393.9	16%	De BKG-intensiteit is de hoeveelheid de BKG-emissies van de beleggingsportefeuille uitgedrukt in het BBP van de landen. Het laat de BKG-intensiteit zien van de landen in de beleggingsportefeuille. Deze indicator wordt verkregen door de BKG-emissies van de landen te delen door hun BBP, en te aggregeren naar portefeuilleniveau. Een hogere (lagere) BKG-intensiteit duidt op meer (minder) BKG-uitstoot per EUR miljoen BBP van de landen in de beleggingsportefeuille. Emissies kunnen gerapporteerd of geschat zijn. Geen onderdeel van het MVB-beleid.	In 2024 is niet actief gestuurd op deze indicator.
Sociaal	16. Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Aantal landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten (absoluut aantal en relatief aantal gedeeld door alle landen waarin is belegd), als bedoeld in internationale verdragen	7.3 Absoluut 0.1 Relatief	5.3 Absoluut 0.1 Relatief	16%	Deze indicator geeft de blootstelling van de beleggingsportefeuille aan landen weer die sociale rechten schenden (zoals bedoeld in internationale verdragen en	Het pensioenfonds hanteert een landenbeleid waarbij beleggingen in staatsobligaties van landen worden uitgesloten in geval van ernstige

		en overeenkomsten, beginselen van de Verenigde Naties en, in voorkomend geval, nationaal recht				overeenkomsten, beginselen van de Verenigde Naties en, in voorkomend geval, nationaal recht). Een hogere (lagere) waarde duidt op een grotere (kleinere) negatieve impact op de sociale omgeving door schendingen van landen van sociale rechten. Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op staatsobligaties	schendingen op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie, of als landen onderhevig zijn aan sancties van de VN Veiligheidsraad of de Europese Unie. Het landenbeleid sluit landen uit in de laagste 10% van de Solability Resource Intensity Ranking (E), de top10 slechts presenterende landen met een score van 5 en 5+ op de ITUC Global Rights Index (S), en “autoritaire” landen volgens de Economist Intelligence Unit (EIU) Democracy Index (G).
Indicatoren voor beleggingen in vastgoedactiva							
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Dekking 2024 (%)	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Fossiele brandstoffen	17. Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in vastgoedactiva die een rol spelen bij het winnen, opslaan, vervoeren, of produceren van fossiele brandstoffen	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar		De indicator geeft weer in hoeverre de beleggingsportefeuille wordt blootgesteld aan vastgoedbedrijven die een rol spelen bij het winne, opslaan, vervoeren of	In 2024 is niet actief gestuurd op deze indicator. Over het jaar 2024 is nog geen data beschikbaar voor de indicatoren voor de vastgoedactiva. Het

						produceren van fossiele brandstoffen. Een hogere (lagere) waarde geeft een hogere (lagere) blootstelling weer aan fossiele brandstoffen. Geen onderdeel van het MVB-beleid.	pensioenfonds is via de fiduciair vermogensbeheerder in dialoog met de vastgoedbeheerders en dataprovider in deze sector om de datavoorziening in orde te brengen.
Energie-efficiëntie	18. Blootstelling aan energie-inefficiënte vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in energie-inefficiënte vastgoedactiva	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar		De indicator geeft weer in hoeverre de beleggingsportefeuille wordt blootgesteld aan vastgoedbedrijven met energie-efficiënte vastgoedactiva. Een hogere (lagere) waarde geeft een hogere (lagere) blootstelling weer aan vastgoedbedrijven met energie-efficiënte vastgoedactiva. Geen onderdeel van het MVB-beleid.	Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 17: <i>Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva.</i>
Aanvullende indicatoren voor de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren							
Klimaat- en andere milieu-indicatoren: Emissies	4. Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie die aansluiten bij de Overeenkomst van Parijs beogen	13.1%	9.2%	38%	De indicator geeft weer in hoeverre de beleggingsportefeuille wordt blootgesteld aan ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie die aansluiten bij de doelen van het Klimaatakkoord.	Het pensioenfonds screent of de reductie-doelstellingen van de bedrijven in de beleggingsportefeuille in lijn zijn met het klimaatakkoord van Parijs. Het pensioenfonds gaat in dialoog met een selectie van bedrijven waarvan de reductie-

						Een hogere (lagere) waarde duidt op een hogere (lagere) blootstelling aan bedrijven die geen doelstellingen hebben die in lijn met de doelen van het Klimaatakkoord zijn. Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	doelstellingen onvoldoende zijn en moedigt deze bedrijven via de dialoog aan om hun klimaatplannen in lijn met internationale standaarden op te stellen.
Sociale thema's en Arbeidsomstandigheden: Mensenrechten	14. Aantal geconstateerde gevallen van ernstige mensenrechtenproblemen en -schendingen	Aantal ernstige mensenrechtenproblemen en -schendingen die verband houden met de ondernemingen waarin is belegd, op basis van een gewogen gemiddelde	0.0	0.0	38%	Deze indicator geeft weer of ondernemingen in de beleggingsportefeuille betrokken zijn bij ernstige mensenrechten schendingen. Een hogere (lagere) waarde duidt op een grotere (kleinere) negatieve impact op de sociale omgeving door betrokkenheid bij schendingen van mensenrechten door ondernemingen in de beleggingsportefeuille. Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	Screening op VN Global Compact en OESO-richtsnoeren Screening en uitsluiting van bedrijven die deze richtsnoeren schenden. Zie ook de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 16: <i>Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten.</i>
Voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen:	17. Aandeel obligaties die niet zijn uitgegeven op grond van Uniewetgeving	Aandeel obligaties die niet zijn uitgegeven op grond van Uniewetgeving inzake	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar		Deze indicator geeft weer welk deel van de obligaties in de beleggingsportefeuille	Het pensioenfonds belegt een deel van de vastrentende waarden in groene obligaties.

Groene effecten	inzake ecologisch duurzame obligaties	ecologisch duurzame obligaties				niet zijn uitgegeven als ecologisch duurzame obligaties. Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op (bedrijfs)obligaties.	
Voor beleggingen in vastgoedactiva: Broeikasgasemissies	18. BKG-emissies	Door vastgoedactiva veroorzaakte BKG-emissies scope 1, 2, 3 en totaal	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar		Vastgoedactiva veroorzaakte BKG emissies betreffen de hoeveelheid directe en indirect BKG-emissies (scope 1, 2 en 3) die vastgoed ondernemingen uitstoten door de uitoefening van hun bedrijfsactiviteiten. Emissies kunnen gerapporteerd of geschat zijn. Hogere (lagere) BKG-emissies duiden op meer (minder) absolute BKG-uitstoot door vastgoedondernemingen van de beleggingsportefeuille. Geen onderdeel van het MVB-beleid.	Pensioenfonds Stichting de 'Samenwerking', Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf rapporteert jaarlijks over de emissies scope 1 en 2 (gecombineerd) van de vastgoedactiva. Dit is niet het geval voor scope 3. Zie ook de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 17: <i>Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva.</i>

Beschrijving van het beleid voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren – artikel 7

Pensioenfonds Stichting de 'Samenwerking', Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf houdt in het beleggingsproces rekening met duurzaamheidsrisico's en heeft dit vastgelegd in het MVB-beleid. Dit beleid is vastgesteld op 15 mei 2024 en valt, inclusief de uitvoering, onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Van een duurzaamheidsrisico is sprake indien er een gebeurtenis of omstandigheid op ecologisch, sociaal of governance gebied die, indien ze zich voordoet, een werkelijk of mogelijk wezenlijk negatief effect op de waarde van de beleggingen van pensioenfonds Stichting de 'Samenwerking', Pensioenfonds voor het

Stichting de 'Samenwerking', Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf

Verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbelissingen op duurzaamheidsfactoren over 2024

Slagersbedrijf kan veroorzaken. Het gaat daarbij met andere woorden om de negatieve impact van externe duurzaamheidsfactoren op de waarde van de beleggingen oftewel het financiële risico. Daarnaast is ook de negatieve impact van de beleggingen zelf op duurzaamheidsfactoren van belang, gemeten aan de hand van de indicatoren van ongunstige effecten op duurzaamheid (klimaat- en andere milieu-indicatoren en indicatoren voor sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en omkoping). Dit laatste kan leiden tot schade aan de maatschappij en het milieu en daarmee tot financiële, reputatie- of operationele schade voor pensioenfonds Stichting de 'Samenwerking', Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf.

Bij iedere stap in het beleggingsproces, van het bepalen van de risicohouding en uitgangspunten tot de monitoring en evaluatie, weegt pensioenfonds Stichting de 'Samenwerking', Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren mee. Hierbij wordt rekening gehouden met de waarschijnlijkheid van het optreden, de ernst van de belangrijkste ongunstige effecten met inbegrip van het potentieel onherstelbare karakter en een mogelijk wezenlijk negatief effect op de waarde van de belegging. Daarnaast zijn er wettelijke vereisten op het gebied van duurzaamheid waar het pensioenfonds aan dient te voldoen. Dit introduceert compliance risico. In de ESG due diligence van het pensioenfonds, een analyse gericht op duurzaamheidsrisico's, wordt expliciet voor ieder geïdentificeerd en materieel duurzaamheidsrisico de impact op het pensioenfonds beoordeeld en een risicohouding bepaald. Als het risico niet past binnen de risicohouding worden beheersmaatregelen getroffen. Het duurzaamheidsrisico wordt gemonitord en getoetst aan de risicohouding. De inrichting van het risicobeheer van duurzaamheidsrisico wordt periodiek geëvalueerd. Samengevat komt de ESG due diligence neer op de volgende stappen: risico-identificatie, risicobereidheid, risicobeoordeling en risicomitigatie. Als onderdeel van het risicobeheer worden doelen en maatregelen geformuleerd.

In lijn met de voorkeuren van de deelnemers, heeft pensioenfonds Stichting de 'Samenwerking', Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf besloten de thema's Klimaat, Verantwoorde consumptie & productie en Arbeid specifieke aandacht te geven in de breedte van de beleggingen. Binnen deze thema's maakt het pensioenfonds gebruik van duurzaamheidsindicatoren, inclusief gerelateerde verplichte en additionele duurzaamheidsfactoren (PAI). Deze indicatoren zijn PAI 1 t/m 5, 10, 11 en 14. In de precontractuele informatie worden deze indicatoren voor ieder financieel product van het pensioenfonds nader toegelicht. De relevantie en beoordeling van de effectiviteit van de indicatoren met oog op eventuele foutmarges, inclusief selectie van de additionele indicatoren, is onderdeel van het risicobeheerproces van duurzaamheidsrisico's (onderdeel van het MVB-beleid).

Op het gebied van klimaat neemt het pensioenfonds onder andere de volgende maatregelen:

- Het meten van de CO₂-voetafdruk van de beleggingen
- Het formuleren van een klimaatdoelstelling en daaropvolgend CO₂-reductiedoelstellingen volgens PAB
- Het uitsluiten van CO₂-intensieve sectoren zoals kolenmijnen en teerzanden
- Het steunen van en bijdragen aan collectieve engagements zoals Climate Action 100+
- Het verschaffen van kapitaal aan ondernemingen en/of projecten die in staat zijn om efficiënter met grondstoffen om te gaan, een transitie naar duurzame energie realiseren of nieuwe producten en diensten kunnen bieden ('impact beleggen')

Pensioenfonds Stichting de 'Samenwerking', Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf heeft zich gecommitteerd aan de klimaatdoelstellingen van Parijs, met als doelstelling de CO₂-voetafdruk (scope 1 en 2) te verkleinen in lijn met de Paris Aligned Benchmark (PAB). Dat wil zeggen dat bij aanvang de gemiddelde emissies 50% lager moeten zijn dan de referentiebenchmark, en de emissies vervolgens elk jaar met 7% moeten dalen. Het jaar 2019 is het referentiejaar.

Door het meten van de CO₂-voetafdruk en deze te vergelijken met het referentiejaar monitort het pensioenfonds de realisatie van de reductiedoelstelling. Mocht dit niet het geval zijn, dan zal gekeken worden naar additionele maatregelen om de reductie in lijn te brengen met de reductiedoelstelling.

Uitsluitingen die gelinkt kunnen worden aan de duurzaamheidsfactoren zijn controversiële wapens, kolen en teerzanden, schenders van de UN Guiding Principles en OESO-richtsnoeren en het landenbeleid. Daarnaast kunnen bedrijven ook worden uitgesloten omdat het bedrijfsmodel niet aansluit bij de beleggingsovertuigingen van het pensioenfonds. Een voorbeeld is de uitsluiting van bedrijven betrokken bij de productie, distributie of verkoop van tabak.

Op het gebied van arbeid neemt het pensioenfonds onder andere de volgende maatregelen:

- Het meten van de betrokkenheid bij arbeid gerelateerde controverses van de beleggingen
- Uitsluiten van bedrijven en landen die arbeidsrechten ernstig schenden
- Het steunen van en bijdragen aan collectieve engagements zoals Platform for Living Wage Financials

Voor de screening van de duurzaamheidsfactoren maakt pensioenfonds Stichting de ‘Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf gebruik van de EU Sustainable Finance Module van MSCI. Deze module bevat de benodigde datapunten en bestaat uit twee datasets voor meer dan 10.000 bedrijven inclusief MSCI SFDR Adverse Impact Metrics. Wanneer informatie met betrekking tot een van de indicatoren niet beschikbaar is, is pensioenfonds Stichting de ‘Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf gestart met het verzamelen van deze informatie. In dit geval is dit vermeld onder de genomen en geplande maatregelen. Dit is voornamelijk het geval voor de indicatoren gerelateerd aan de vastgoedactiva. Het is de intentie van pensioenfonds Stichting de ‘Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf in het volgende rapportagejaar over deze indicatoren te rapporteren.

Engagementbeleid – artikel 8

Pensioenfonds Stichting de ‘Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf gaat in gesprek met een selectie van bedrijven waar het (potentiële) negatieve impacts heeft geïdentificeerd. Indicatoren die onder andere gebruikt worden om negatieve impact te identificeren zijn: PAI 1 BKG-emissies; PAI 4 Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen; en PAI 10 Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Daarbij neemt het fonds in de dialoog ook de strategie, de financiële prestaties en risico's en de kapitaalstructuur van het bedrijf mee. Engagement op basis van negatieve impact bevat de volgende doelstellingen:

- De negatieve impact moet worden beëindigd;
- De onderneming moet zorgen voor herstel en/of verhaal voor benadeelden;
- De onderneming moet voldoende maatregelen nemen om toekomstige incidenten te voorkomen;
- De onderneming moet transparant zijn over de genomen maatregelen.
- Daarbij richt het pensioenfonds zich in het bijzonder op ESG-onderwerpen die:
 - Financieel materieel zijn;
 - De meest ernstige negatieve impact voor samenleving en milieu veroorzaken;
 - Voor de deelnemers van belang zijn, en dus aansluiten bij de thema's van het pensioenfonds

De engagementactiviteiten van pensioenfonds Stichting de ‘Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf zijn uitbesteed aan de fondsbeheerders en fiduciair vermogensbeheerder. Zij voeren primair de dialoog met ondernemingen en bij overlappende onderwerpen wordt samengewerkt met andere aandeelhouders via bijvoorbeeld Climate Action 100+. Als onderdeel van de dialoog worden tijdgebonden afspraken gemaakt en de voortgang gemonitord. Afhankelijk van de aard van de dialoog duurt deze drie tot vijf jaar. Het engagementtraject wordt als succesvol beoordeeld als alle tijdgebonden doelen bereikt zijn. Wanneer ondernemingen niet binnen de vooraf gestelde termijn naar tevredenheid reageren kan worden besloten om op de aandeelhoudersvergadering te stemmen tegen het management of voor aandeelhoudersresoluties. Wanneer de engagement is mislukt en geen zicht op verbetering is, kan besloten worden

Stichting de 'Samenwerking', Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf

Verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbelissingen op duurzaamheidsfactoren over 2024

afscheid te nemen van de belegging (uitsluiting). Het is ook mogelijk dat de positie al gedurende de dialoog wordt afgebouwd door de uitsluitingscriteria van het pensioenfonds op basis van schending van VN Global Compact en OESO-richtlijnen (zogenaamde Fail of Red Flag) en ESG-ratings. In het MVB-jaarverslag wordt jaarlijks verantwoording afgelegd over de engagementactiviteiten.

Verwijzingen naar internationale normen – artikel 9

Pensioenfonds Stichting de ‘Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf belegt in ondernemingen die praktijken van een goed bestuur volgen. Het pensioenfonds onderschrijft de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de Guiding Principles on Business and Human Rights van de Verenigde Naties en stemt daar de beleggingen op af. De 10 Guiding Principles van de VN vormen een raamwerk voor praktijken van goed bestuur op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en anti-corruptie. De OESO-richtlijnen bieden handvatten voor bedrijven om met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie.

Pensioenfonds Stichting de ‘Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf verwacht eveneens van de fiduciaire vermogensbeheerder en vermogensbeheerders, en van ondernemingen waarin wordt belegd dat zij in overeenstemming met deze internationale standaarden handelen en dit publiekelijk kenbaar maken. In lijn met het MVB-beleid zijn deze internationale richtlijnen vertaald naar specifieke criteria waar de beleggingsportefeuille op wordt gescreend. Voor deze vertaling maakt het pensioenfonds gebruik van een methodologie van MSCI ESG Research: MSCI ESG Controversies (eveneens de indicator voor PAI 10 en 11). Eventuele schendingen worden aangeduid met rode vlaggen. De reikwijdte van de dekking beslaat vrijwel alle beursgenoteerde beleggingen (oftewel aandelen en bedrijfsobligaties). Deze screening ondersteunt de identificatie van materiële duurzaamheidsrisico's en wordt gebruikt voor de implementatie van de uitsluitingscriteria van het pensioenfonds.

Pensioenfonds Stichting de ‘Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf heeft zich gecommitteerd aan de klimaatdoelstellingen van Parijs, met als doelstelling de CO₂-voetafdruk (scope 1 en 2) te verkleinen in lijn met de Paris Aligned Benchmark (PAB). Dat wil zeggen dat bij aanvang de gemiddelde emissies 50% lager moeten zijn dan de referentiebenchmark, en de emissies vervolgens elk jaar met 7% moeten dalen. Het jaar 2019 is het referentiejaar. Sinds dit jaar wordt de CO₂-voetafdruk van de volledige beleggingsportefeuille, indien de informatie beschikbaar is, vergeleken met de PAB.

Het pensioenfonds meet de gevoeligheid van de klimaatverandering aan de hand van klimaatscenario's. In het strategisch beleggingsbeleid en ALM-studie hanteert het pensioenfonds de beschikbare scenario's van de ALM-consultant. De methodologie van deze scenario's worden in de ALM-studie besproken en is onderdeel van de vaststelling van de ALM-uitgangspunten. In het jaarlijkse beleggingsplan gebruikt het pensioenfonds de vier klimaatscenario's van De Nederlandsche Bank.

Historische vergelijking – artikel 10

Het huidige rapport over 2024 maakt het mogelijk om een vergelijking te maken met het eerste jaar (2023) waarover is gerapporteerd. In deze paragraaf wordt voor de PAI's waar voor beide jaren data beschikbaar is een historische toelichting gegeven. Omdat enkele PAI's met elkaar samenhangen worden de PAI's per duurzaamheidsonderdeel samengebracht: klimaat, milieu en sociale thema's. Daarnaast laten we de categorie overheden en supranationale instellingen apart zien. Een historische vergelijking is voor de categorie vastgoed niet mogelijk door het gebrek aan databeschikbaarheid.

Klimaat

- **PAI's 1-3 - Broeikasgassen:** de broeikasgassen (BKG) van de beleggingsportefeuille zijn gedaald in 2024 ten opzichte van 2023. De voornaamste reden hiervoor is de verdere verduurzaming van de algehele portefeuille. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de broeikasgassen te reduceren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.
- **PAI 4 - Blootstelling aan ondernemingen die actief zijn in de sector fossiele brandstoffen:** de indicator is gestegen in 2024 ten opzichte van 2023. De voornaamste reden hiervoor is een allocatie wisseling binnen de portefeuille. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de indicator te verbeteren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.
- **PAI 5 - Aandeel verbruik en opwekking niet-hernieuwbare energie:** de indicator is gedaald in 2024 ten opzichte van 2023. De voornaamste reden hiervoor is de verdere verduurzaming van de algehele portefeuille (geen actieve allocatie wisseling). Het pensioenfonds neemt maatregelen om de indicator te verbeteren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.
- **PAI 6 - Intensiteit energieverbruik per sector met grote klimaateffecten:** de indicator is gedaald in 2024 ten opzichte van 2023. De voornaamste reden hiervoor is de verdere verduurzaming van de algehele portefeuille. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de indicator te verbeteren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.
- **Tabel 2 / PAI 4 - Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie:** de indicator is verbeterd in 2024 ten opzichte van 2023. De voornaamste reden hiervoor is de verdere verduurzaming van de algehele portefeuille. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de indicator te verbeteren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.

Milieu (biodiversiteit, water, afval)

- **PAI 7 - Biodiversiteit - Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden:** de indicator is ongewijzigd in 2024 ten opzichte van 2023.
- **PAI 8 - Water - Emissies in water:** de indicator is gedaald in 2024 ten opzichte van 2023. De voornaamste reden hiervoor is betere data beschikbaarheid. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de indicator te verbeteren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.
- **PAI 9 - Afval - Aandeel gevaarlijk afval en radioactief afval:** de indicator is gedaald in 2024 ten opzichte van 2023. De voornaamste reden(en) hiervoor is de verdere verduurzaming van de algehele portefeuille. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de indicator te verbeteren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.

Sociale thema's en arbeidsomstandigheden

- **PAI 10 - Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO):** de indicator is gelijk gebleven in 2024 ten opzichte van 2023.
- **PAI 11 - Ontbreken van procedures en compliancemechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen:** de indicator is verbeterd in 2024 ten opzichte van 2023. De voornaamste reden hiervoor is een aanpassing van de gehanteerde data/methodiek. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de indicator te verbeteren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.
- **PAI 12 - Niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen:** de indicator is verbeterd in 2024 ten opzichte van 2023. De voornaamste reden(en) hiervoor is niet eenduidig bekend. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de indicator te verbeteren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.
- **PAI 13 - Genderdiversiteit raad van bestuur:** de indicator is verbeterd in 2024 ten opzichte van 2023. De voornaamste reden(en) hiervoor is niet eenduidig bekend. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de indicator te verbeteren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.
- **PAI 14 - Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunities, chemische wapens en biologische wapens):** de indicator is in 2024 gelijk gebleven ten opzichte van 2023.

- **Tabel 3 / PAI 14** - *Aantal geconstateerde gevallen van ernstige mensenrechtenproblemen en -schendingen*: de indicator is in 2024 gelijk gebleven ten opzichte van 2023.

Overheden en supranationale instellingen

- **PAI 15** - *Broeikasgassen-intensiteit*: de indicator is gelijk gebleven in 2024 ten opzichte van 2023.
- **PAI 16** - *Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten*: de indicator is gestegen (op absoluut niveau) in 2024 ten opzichte van 2023. De voornaamste reden(en) hiervoor is niet eenduidig bekend. Het pensioenfonds neemt maatregelen om de indicator te verbeteren. Zie hiervoor de toelichting op de PAI's hierboven.

Extern aangeleverde ESG-data zijn voortdurend in ontwikkeling en in zekere mate subjectief. Op onze website ([Artikel 8 Website disclosure](#)) geven we een toelichting hierop. Ontwikkelingen in data en methoden van dataproviders kunnen grote verschillen (ofwel foutmarge) veroorzaken.